

افت تحصیلی در دانشجویان پزشکی به عنوان عامل موثر در آینده سلامت جامعه

پروین رضایی^{۱*}

فرحناز کمالی^۲

۱. دکترای تخصصی، آموزش پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.
 ۲. دکترای تخصصی، روانشناسی تربیتی، گروه عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

چکیده

هدف: موفقیت تحصیلی دانشجویان پزشکی می‌تواند منجر به ارائه بهتر خدمات حوزه سلامت شود. عوامل گوناگونی می‌توانند با موفقیت یا عدم موفقیت ایشان مرتبط باشد. این مطالعه به بررسی برخی از عوامل، خصوصاً عوامل دموگرافیک مرتبط با افت تحصیلی دانشجویان می‌پردازد.
روش‌ها: این پژوهش مورد-شاهدی بود در سال ۱۳۹۵ بین دانشجویان دانشکده پزشکی بندرعباس انجام شد. اطلاعات مورد نیاز از اداره آموزش دانشکده، واحد مشاوره و پرونده‌های دانشجویان استخراج شد. ۱۱۹ نفر از دانشجویان دارای افت تحصیلی به عنوان مورد انتخاب شدند و ۱۱۹ دانشجوی هم گروه شاهد را تشکیل دادند. معیار افت تحصیلی در این مطالعه، افت معدل نیم‌سال دوم تحصیلی نسبت به نیم‌سال اول تحصیلی بیشتر از دو نمره، یک ترم مشروطی در سوابق دانشجو و میانگین کل معدل ۱۴-۱۲ بود. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی مستقل، خی‌دو، رگرسیون لجستیک و نسبت شانس مورد تحلیل قرار گرفت.

نتایج: نتایج نشان داد بین وضعیت سکونت، تحصیلات پدر، تحصیلات مادر و نوع دیپلم با افت تحصیلی رابطه وجود داشت ($P\text{-Value} \leq 0/005$). اما بین سن در زمان بروز افت، وضعیت تأهل، سهمیه قبولی، معدل دیپلم و رتبه قبولی با افت تحصیلی رابطه‌ای مشاهده نشد ($P\text{-Value} \geq 0/005$). براساس نتایج رگرسیون لجستیک بین هیچ‌کدام از متغیرها رابطه‌ای دیده نشد.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج این مطالعه، عوامل اجتماعی و فرهنگی از جمله وضعیت سکونت و وضعیت تحصیلی والدین دانشجو می‌تواند با افت تحصیلی ارتباط داشته باشد. بنابراین به‌منظور ارتقاء آینده سلامت جامعه، توجه به این عوامل، در برنامه‌ریزی‌های حوزه سلامت باید مدنظر قرار گیرد.
کلیدواژه‌ها: افت تحصیلی، دانشجویان پزشکی، عوامل موثر.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۸/۱۰/۱۶ پذیرش مقاله: ۹۸/۱۲/۰۴

ارجاع: کمالی فرحناز، رضایی پروین. افت تحصیلی در دانشجویان پزشکی به عنوان عامل موثر در آینده سلامت جامعه. طب پیشگیری. ۱۳۹۹؛ ۱۷(۱): ۷۹-۷۳.

مقدمه

توجه به مسائل آموزشی دانشجویان، خصوصاً دانشجویان پزشکی، تاثیر مستقیمی در آینده سلامت جامعه دارد. ارائه خدمات حوزه سلامت منوط به تربیت دانشجویانی است که در طول تحصیل، محتوای آموزشی مرتبط را به بهترین شکل یاد گرفته باشند.

در سند رسالت و مأموریت سازمانی وزارت بهداشت، یکی از اهداف اصلی این وزارت، فراهم آوردن موجبات تأمین بهداشت و درمان کلیه افراد کشور از طرق متفاوتی از جمله بهبود شاخص‌های کیفی و کمی آموزش است (۱).
 از آنجا که دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی و به ویژه رشته پزشکی، در آینده عهده‌دار تأمین، حفظ و ارتقاء سطح

اعتیاد، بی‌تفاوتی، اضطراب، افسردگی و حتی خودکشی به دنبال داشته باشد (۱۰).

تأثیرات افت در دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی از جمله رشته پزشکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علاوه بر نقشی که دانشجویان پزشکی در آینده سلامت کشور دارند، تحصیل رایگان این دانشجویان نیز سهم قابل‌توجهی از منابع کشور را به خود اختصاص می‌دهد و به همین دلیل مشکلات آموزشی آنان و افت تحصیلی ایشان از نظر اقتصادی نیز حائز اهمیت زیادی است. از طرف دیگر تأخیر در فارغ‌التحصیلی این دانشجویان با توجه به نیازهای جامعه و دانشگاه خصوصاً دانشگاه‌های استان‌های کمتر توسعه یافته که نیاز بیشتری به نیروی متخصص و آموزش دیده نظام سلامت دارند، می‌تواند سبب مشکلات بیشتری شود.

در مطالعات بسیاری، عوامل مؤثر بر افت تحصیلی در دانشجویان کشور بررسی شده که این عوامل عمدتاً شامل سن بالا، جنسیت مذکر، سکونت در خوابگاه، غیربومی بودن، اشتغال پاره‌وقت، متأهل بودن، پایین بودن سطح سواد والدین، معدل پایین دوران متوسطه، فاصله زیاد بین اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه، استفاده از سهمیه ایثارگران، میزان علاقه و انگیزه ناکافی به رشته تحصیلی و عدم امیدواری به آینده شغلی، ابتلا به افسردگی، عزت‌نفس پایین، تحصیل در دوره شبانه و یا ناپیوسته، عدم برنامه‌ریزی جهت مطالعه، عدم مشاوره تحصیلی و عدم حضور در کلاس درس گزارش شده‌اند (۱۴-۱۱). براساس مطالعات مرور سیستماتیک عوامل جمعیت‌شناختی شامل جنسیت، زندگی در خوابگاه، شاغل بودن، سهمیه قبولی، فاصله بین اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه نیز در بروز افت بیشترین اهمیت را داشته است (۱۰، ۱۲، ۱۳).

نظر به اهمیت افت تحصیلی در حوزه آموزش از سویی و ضرورت دوچندان آن برای دانشجویان پزشکی از حیث آسیب‌هایی که می‌تواند در نهایت به ارائه خدمات سلامت برای مردم جامعه داشته باشد، از سوی دیگر و از آنجا که تاکنون

سلامت جامعه خواهند بود، باید مسائل مرتبط آن‌ها به شکل ویژه مورد توجه قرار گیرد (۲، ۳).

یکی از اساسی‌ترین مسائل آموزشی این دانشجویان، افت تحصیلی آن‌هاست. افت تحصیلی دانشجویان در دهه‌های اخیر، یکی از مشکلات عمده مراکز آموزش عالی کشور است که دانشگاه‌ها هر کدام به میزانی از آن رنج می‌برند. دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور نیز از این قاعده مستثنی نیستند (۴، ۵). حسین محمود و همکاران معتقدند عوامل بسیاری وجود دارد که در کسب موفقیت تحصیلی تأثیرگذار است. دانش‌آموزان، محتوای برنامه درسی، اساتید، روش‌های تدریس آن‌ها و محیط‌های یادگیری می‌توانند به خصوص در زمینه‌های علوم پزشکی به نارسایی تحصیلی منجر شوند (۶). آمار ارائه شده برای افت تحصیلی در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از ۷/۴ درصد تا ۲۸/۲ درصد متغیر بوده است (۷).

برای افت تحصیلی تعاریف متفاوتی ارائه شده است که وجه مشترک همه آن‌ها ناتوانی و شکست در انجام و اتمام موفقیت‌آمیز دوره تحصیلات رسمی است. سازمان یونسکو مفهوم افت تحصیلی را تکرار پایه، ترک تحصیل زودرس و کاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی دانسته است (۸).

این مسئله بیانگر وضعیتی است که فاصله بین وضعیت علمی موجود فراگیران با وضعیت مورد انتظار آن‌ها از حد معقول و مقبول، بیشتر شده و منجر به خسارت‌های اقتصادی، روانی و اجتماعی گردیده است. تأثیر این پدیده بر عملکرد دانشجویان در مطالعات زیادی، مورد توجه قرار گرفته است. بدیهی است که پدیده افت تحصیلی علاوه بر اتلاف هزینه‌ها، موجب دیرتر راه یافتن فرد به بازار کار، سرخوردگی و از دست رفتن روحیه وی شده و خسارات زیادی به خود دانشجو، خانواده، جامعه و کشور وارد می‌کند (۸). توجه به سلامت روان دانشجویان پزشکی به عنوان متولیان آینده نظام سلامت کشور، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۲، ۹). مطالعات نشان داده‌اند که افت تحصیلی حتی می‌تواند پیامدهایی از جمله

دانشکده، با مراجعه به واحد آموزش، داده های مورد نیاز از پرونده های دانشجویان مورد نظر به صورت بی نام استخراج گردید. سپس داده ها وارد نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ گردید و با استفاده از آمار توصیفی و نیز آزمون های تی مستقل و خی دو، نسبت شانس و تحلیل رگرسیون لجستیک مورد تحلیل قرار گرفت.

مطالعه مشابهی در دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان انجام نشده است، مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان افت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان و بررسی عوامل مرتبط با آن طراحی و اجرا شد.

مواد و روش ها

این پژوهش، یک مطالعه مورد-شاهدی است که در سال ۱۳۹۵ بین دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان انجام شد و به تعیین رابطه بین عواملی از جمله سن، شغل پدر، شغل مادر، تحصیلات پدر و تحصیلات مادر، سهمیه کنکور، معدل دیپلم، سهمیه کنکور با افت تحصیلی پرداخت.

در این مطالعه تمامی دانشجویان دارای افت تحصیلی در دو نیم سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴، در دانشکده پزشکی (۱۱۹ نفر) به صورت سرشماری به عنوان گروه مورد انتخاب شدند و همین تعداد دانشجویی بدون افت تحصیلی همان دانشکده به عنوان گروه شاهد انتخاب شدند. از بین افراد گروه شاهد در نهایت، به دلیل مخدوش بودن اطلاعات یک دانشجو، تعداد ۱۱۸ نفر وارد مطالعه شدند. معیار ورود گروه مورد و شاهد عبارتند از: دانشجوی دانشکده پزشکی هرمزگان باشند و وجود معیار افت تحصیلی در گروه مورد و عدم وجود آن در گروه شاهد که براساس کارنامه دانشجو مشخص می شد. به منظور انتخاب افراد گروه شاهد، براساس شماره دانشجویی، نفرات بعد از هر کدام از دانشجویان گروه مورد انتخاب شدند به نحوی که دانشجویان گروه شاهد از نظر سال و ترم ورودی همسان گروه مورد بودند.

مبنای استخراج اطلاعات، پرونده دانشجویان بوده و معیار افت تحصیلی در این مطالعه، یکی از انواع افت تحصیلی به شرح ذیل بوده است. الف) افت بیشتر از دو نمره در معدل نیم سال دوم نسبت به نیم سال اول تحصیلی، ب) یک ترم مشروطی در سوابق دانشجو، ج) ضعف تحصیلی (میانگین کل معدل ۱۴-۱۲) و یا ترکیبی از انواع افت. برای دسترسی به این اطلاعات بعد از کسب کد اخلاق از شورای پژوهشی و کسب مجوز از ریاست

یافته ها

از تعداد ۱۱۹ مورد افت مشاهده شده در زمان مطالعه، بیشترین نوع افت مربوط به ضعف تحصیلی (۵۹ نفر) و کمترین آن مشترکا مربوط به افت ۲ نمره معدل و مشروطی بوده است.

جدول ۱- فراوانی افت براساس انواع افت تحصیلی دانشجویان پزشکی

کد	تعداد	درصد
افت ۲ نمره معدل	۱۷	۱۴/۳
مشروطی	۲۴	۲۰/۲
ضعف تحصیلی	۵۹	۴۹/۶
افت ۲ نمره معدل + مشروطی	۱۰	۸/۴
افت ۲ نمره معدل + ضعف تحصیلی	۸	۶/۷
ضعف تحصیلی + مشروطی	۱	۰/۸
جمع کل	۱۱۹	۱۰۰

همچنین ۴/۳ درصد شرکت کنندگان دختر و مابقی پسر بوده اند. از نظر تاهل نیز بیشترین شرکت کنندگان (۹۳ درصد) مجرد بودند. بیشترین سهمیه قبولی در دانشگاه مربوط به گروه مناطق (۹۲/۵ درصد) و کمترین آن مربوط به سهمیه آزاد بوده است (۱/۷ درصد). بیشترین درصد شغل والدین در مادران، مربوط به بازنشستگان (۶۱/۶ درصد) و در پدران، مربوط به شغل آزاد (۴۲/۲ درصد) بوده است. از نظر تحصیلات نیز بیشترین درصد تحصیلات والدین مربوط به دیپلم (۳۵/۴ درصد در مادران و ۳۰/۳ درصد در پدران) و کمترین درصد به رده بی سواد (۱ درصد در مادران و ۲ درصد در پدران بوده است). تحلیل نتایج آماری براساس آزمون خی دو نشان می دهد که بین افت تحصیلی با وضعیت سکونت (از نظر بومی و غیربومی)، با تحصیلات پدر (P-Value=۰/۰۳)، تحصیلات مادر (P=۰/۰۱۵)

مادر	کارمند	۲۳	۳۵
	بازنشسته	۸	۸
	خانه دار	۶۱	۶۹

همچنین معدل دیپلم در گروه دارای افت کمتر از گروه شاهد بود اما این تفاوت معنادار نبود. سن افراد دارای افت نیز بیشتر از گروه شاهد بود اما این تفاوت نیز معنادار نبود (جدول ۳).

جدول ۳- مقایسه متغیرهای کمی مطالعه در دو گروه دارای افت و گروه شاهد

معدل دیپلم	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
گروه افت	۷۴	۱۸/۰۹	۱/۴۱۴
گروه شاهد	۸۹	۱۸/۳۸	۱/۱۴۶
سن	۱۰۶	۲۲/۵۰	۲/۹۶۷
گروه شاهد	۱۱۸	۲۲/۱۵	۲/۵۹۱

در این مطالعه علاوه بر سنجش رابطه دو به دوی متغیرها، کلیه متغیرهای مستقل در کنار هم وارد یک مدل رگرسیون لجستیک شده و بعد از حذف تاثیرپذیری آن‌ها از یکدیگر، رابطه آن‌ها با بروز افت سنجیده شد. در این حالت، بررسی Odd Ratio مطالعه نشان داد که هیچ‌کدام از متغیرهای مورد بررسی به شکل خالص با میزان بروز افت رابطه معناداری ندارند (جدول ۴). در بین متغیرهای مطالعه هیچ متغیری Odd Ratio بالای یک نداشت که معنادار باشد. تنها شانس بروز افت در دانشجویانی که شغل پدرشان بازنشسته بود در مقایسه با شغل آزاد حدود ۴ برابر گزارش شد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که همپوشانی این متغیرها در مطالعه فوق بسیار بالاست.

Value) و با نوع دیپلم (P-Value=۰/۰۱) رابطه وجود دارد. اما بین سهمیه قبولی و جنسیت با افت تحصیلی رابطه ای دیده نشد (P-Value \geq ۰/۰۵).

جدول ۲- مقایسه متغیرهای کیفی مطالعه در دو گروه دارای افت و گروه شاهد

متغیر	گروه افت	گروه شاهد	P-Value
جنسیت	زن	۶۲	۰/۱۱۲
	مرد	۵۸	
محل سکونت	بومی	۳۵	۰/۰۰۳
	غیربومی	۷۲	
نوع دیپلم	تجربی	۱۲۰	۰/۰۰۱
	ریاضی	۰	
سهمیه قبولی	آزاد	۲	۰/۳۵۶
	مناطق	۱۱۱	
	شاهد و ایثارگر	۷	
تحصیلات پدر	بی سواد و خواندن و نوشتن	۲۱	۰/۰۰۲
	سیکل	۷	
	دیپلم	۳۰	
	فوق دیپلم	۱۰	
	لیسانس	۲۴	
تحصیلات مادر	بی سواد و خواندن و نوشتن	۲۱	۰/۰۰۸
	سیکل	۹	
	دیپلم	۳۵	
	فوق دیپلم	۷	
	لیسانس	۲۵	
شغل پدر	فوق لیسانس	۸	۰/۰۰۰
	دکتری	۲	
شغل آزاد	آزاد	۳۸	۰/۰۰۰
	کارمند	۴۲	
	بازنشسته	۱۹	
شغل آزاد	۷	۴	۰/۰۰۱

جدول ۴- میزان شانس بروز افت در متغیرهای مورد بررسی

متغیرها	B	S.E.	Sig.	Odd Ratio	95% C.I. for EXP(B)	
					Upper	Lower
جنسیت	-۰/۲۳۳	۰/۳۸۲	۰/۵۴۱	۰/۷۹۲	۰/۳۷۵	۱/۶۷۴
سن	-۰/۱۱۶	۰/۹۰	۰/۱۹۹	۱/۱۲۳	۰/۹۴۱	۱/۳۳۹
محل سکونت	-۰/۱۱۴	۰/۴۲۱	۰/۷۸۶	۱/۱۲۱	۰/۴۹۱	۲/۵۵۷
نوع دیپلم	-۰/۱۰۲	۰/۱۵۴	۰/۵۰۶	۰/۹۰۳	۰/۶۶۷	۱/۲۲۱
تحصیلات پدر	-	-	۰/۷۹۳	-	-	-
	-۰/۶۱۳	۰/۹۸۴	۰/۵۳۳	۱/۸۴۷	۰/۲۶۹	۱۲/۱۹۷
تحصیلات مادر	-	-	۰/۲۳۵	-	-	-
	-۰/۴۴۰	۱/۰۳۶	۰/۶۷۱	۱/۵۵۲	۰/۲۰۴	۱۱/۸۱۶
دیپلم و پایین تر	-۰/۲۳۱	۰/۷۵۲	۰/۷۵۹	۱/۳۶۰	۰/۲۸۸	۵/۵۰۴

۳۰/۰۲۸	۰/۵۸۱	۴/۱۷۷	-/۱۵۵	۱/۰۰۶	۱/۴۲۰	دانشگاهی	
-	-	-	-/۰۹۸	-	-	کل	
۳/۲۵۵	۰/۴۳۲	۱/۱۸۶	-/۷۴۱	۰/۵۱۵	۰/۱۷۰	کارمند	شغل پدر
۱۵/۱۷۲	۱/۰۳۱	۳/۹۵۶	-/۰۴۵	۰/۶۸۶	۱/۳۷۵	بازنشسته	
-	-	-	-/۲۲۴	-	-	کل	
۱/۲۴۰	۰/۰۱۳	-/۱۲۷	-/۰۷۶	۱/۱۶۳	-۲/۰۶۳	کارمند	شغل مادر
۱/۷۰۵	۰/۰۱۳	-/۱۵۱	-/۱۲۶	۱/۲۳۸	۱/۸۹۳	بازنشسته	
۴/۰۴۷	۰/۰۵۱	-/۴۵۲	-/۴۷۸	۱/۱۱۸	۰/۷۹۴	خانه دار	

بودند. در بررسی رابطه ساده بین دو متغیر در مطالعه ما هم، این نتیجه تأیید شد. این نتیجه به دلیل مشکلاتی که ناشی از زندگی‌های خوابگاهی و مشکلات دوری از خانواده و تاثیر آن بر زندگی آموزشی دانشجویان دارد، دور از انتظار نیست.

نتایج آزمون خی دو نشان داد که بین تحصیلات پدر و مادر با بروز افت همبستگی وجود دارد. اما مقایسه Odd Ratio (در صورتی که رابطه محل سکونت در کنار سایر عوامل دموگرافیک و تحت یک مدل رگرسیون لجستیک، با بروز افت سنجیده شد) رابطه معناداری را نشان نداد. براساس نتایج بررسی‌های تک متغیری، این نتیجه با نتایج مطالعات ده‌بزرگی و موصلی و چنگیزی آشتیانی و همکاران و مطالعه مطلق و همکاران تطابق دارد. مطالعات مذکور نیز نشان دادند که سطح تحصیلی والدین در دانشجویان موفق از دانشجویان ناموفق بالاتر بود (۱۴،۱۲،۱۱).

این مطالعه نشان داد که میانگین سن افراد دارای افت بیشتر از افراد گروه شاهد بوده است. اما با وجود این تفاوت معنادار نبوده است. مطالعه مطلق و همکاران نیز سن بیشتر را در بروز افت موثر دانسته‌اند (۱۲). این مطالعه نشان داد بین سن بروز افت، وضعیت تاهل با افت رابطه معناداری وجود ندارد. این در حالی است که با توجه به مشغله بیشتر افراد متاهل و مسن‌تر انتظار می‌رود زمان کمتری را برای مطالعه و شرکت در کلاس‌ها اختصاص داده و در نتیجه شاهد افت تحصیلی بیشتری در این گروه باشیم. با این وجود در بسیاری موارد دانشجویان مسن‌تر و متاهل به سبب آینده‌نگری و مسئولیت‌پذیری بیشتر، موفقیت بیشتری نسبت به سایر دانشجویان کسب می‌کنند. مطالعه José

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه به منظور بررسی عوامل مرتبط با افت دانشجویان پزشکی بندرعباس انجام شد.

به عنوان یک توضیح کلی، بررسی ارتباط بین متغیرها با بروز افت از دو طریق سنجیده شد (۱) روش‌های همبستگی ساده و تک متغیری مانند آزمون خی دو (۲) محاسبه Odd Ratio در مدل رگرسیون لجستیک که ارتباط متغیرها را با افت، در کنار هم و با توجه به تاثیرپذیری از یکدیگر مورد بررسی قرار داد. در بسیاری از فرضیات این دو نتیجه با هم موافق نبود بنابراین در جایگاه مقایسه به نحوه تحلیل آماری سایر مطالعات نیز توجه شد و از آنجا که سایر مطالعات از رگرسیون چند متغیره یا لجستیک استفاده نکرده بودند، نتایج متناظر مطالعه حاضر با سایر مطالعات مقایسه شد.

نتایج آزمون خی دو نشان داد که بین محل سکونت و بروز افت تحصیلی همبستگی وجود دارد. اما مقایسه Odd Ratio (در صورتی که رابطه محل سکونت در کنار سایر عوامل دموگرافیک و تحت یک مدل رگرسیون لجستیک، با بروز افت سنجیده شد) رابطه معناداری را نشان نداد. این اختلاف نتیجه، بعد از حذف تاثیرات متغیرها بر یکدیگر دور از انتظار نیست.

مطالعات ابراهیم‌زاده و همکاران و تمنائی‌فر و همچنین باقری نیز نشان دادند که بین محل سکونت و افت رابطه وجود دارد و اکثر دانشجویان دچار افت تحصیلی غیربومی و اکثر دانشجویان ممتاز بومی هستند (۱۵،۱۳،۸). این مطالعات عمدتاً از بررسی همبستگی ساده و نه رگرسیون لجستیک استفاده کرده

مشاوره‌ای و راهنمایی دانشجویان از حجم فشارهای مختلف تحصیلی که باعث آسیب‌پذیری این دسته از دانشجویان می‌شود کاست. بنابراین به منظور ارتقاء آینده سلامت جامعه، این ملاحظات، در برنامه‌ریزی‌های حوزه سلامت باید مد نظر قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان تشکر و قدردانی خود را از معاونت آموزشی دانشگاه، همکاران اداره آموزش دانشکده پزشکی که با در اختیار قرار دادن داده‌ها، همکاری نموده‌اند و نیز معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان جهت تأمین منابع مالی، اعلام می‌دارند.

تأییدیه اخلاقی

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان با شناسه ۹۰۷۰ و جلسه کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان با کد اخلاق HUMS.REC.1394.174 است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی ندارند.

سهم نویسندگان

فرحناز کمالی (نویسنده اول) همکاری در انجام آنالیز و نوشتن مقاله و بازنگری و انجام اصلاحات ۵۰ درصد، پروین رضایی (نویسنده دوم و مسئول) طرح اولیه و جمع‌آوری داده‌ها، کمک در انجام آنالیز و نوشتن مقاله و بازنگری آن ۵۰ درصد.

حمایت مالی

این مقاله با حمایت مالی معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان انجام شده است.

da Costa نشان داد که سن، وضعیت تاهل و سابقه تحصیلی دانشجو بر متغیر افت تحصیلی و طول دوره تحصیل تاثیر می‌گذارد (۱۶).

در این مطالعه بین سهمیه قبولی با افت رابطه‌ای دیده نشد. این نتیجه هر چند با مطالعه ابراهیم‌زاده و همکاران تطابق دارد (۱۷)؛ لذا با مطالعه فتی و همکاران که سهمیه شاهد و ایثارگر و سهمیه منطقه یک بیشترین افت را نشان داده بودند و مطالعه مطلق و همکاران که دانشجویان دارای سهمیه ایثارگران بیشترین افت را داشته‌اند، ناهماهنگ است (۱۲، ۱۰). در مطالعه شکورنیا و همکاران نیز سهمیه کنکور به عنوان فاکتورهای موثر و پیش بین پیشرفت تحصیلی مشخص شده‌اند. در آن مطالعه دانشجویان مناطق ۳ و ۴ و سهمیه ایثارگران بیشتر در معرض مشروط شدن بودند (۱۸).

افت تحصیلی یکی از مسائل جدی آموزشی است که نپرداختن به آن در نهایت به زیان وضعیت کلی سلامت و بهداشت جامعه خواهد بود. براساس نتایج این مطالعه، عوامل اجتماعی و فرهنگی از جمله وضعیت سکونت و وضعیت تحصیلی والدین دانشجو می‌تواند با افت تحصیلی ارتباط داشته باشد. عواملی که با مشروطی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان ارتباط داشته است، متفاوت از سایر دانشگاه‌ها نمی‌باشد و با بسیاری از مطالعات انجام شده در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مطابقت دارد. به نظر می‌رسد برای کاهش عارضه مشروط شدن لازم است اقداماتی صورت گیرد. از جمله می‌توان به شناسایی، توجه و حمایت بیشتر از دانشجویان در معرض افت تحصیلی اشاره کرد. باید با تشکیل کلاس‌های جبرانی و مشاوره تحصیلی، عقب‌ماندگی قبل از دانشگاه دانشجویان را جبران و از کاهش عملکرد آموزشی آنان در دانشگاه پیشگیری کرد. افزایش امکانات آموزشی، دسترسی به منابع آموزشی در سطح دانشگاه تسهیل شود. با افزایش امکانات رفاهی و بهبود وضع خوابگاه‌ها، مشکلات زیستی دانشجویان را می‌توان کاهش داد، خصوصاً با ارائه خدمات

References

1. Ministry of Health and Medical Education. Goals and task description. Access Date: 2020/24/8. Available From: <https://behdasht.gov.ir/%D8%A7%D9%87%D8%AF%D8%A7%D9%81-%D9%88-%D8%B4%D8%B1%D8%AD-%D9%88%D8%B8%D8%A7%DB%8C%D9%81> [Persian]
2. Miri HR, Piroozan A, Naderi N, Rezaei P. Determining the level of test anxiety and some of its contributing factors among the freshmen students. *Life Sci J*. 2013; 10(9s):149-55.
3. Soltani N. General Health Status of Nursing Students in AJA University of Medical Sciences. *MCS*. 2016; 2(4):191-6. DOI: 10.18869/acadpub.mcs.2.4.191
4. Gheibi S, Mohammad Loo R, Moosavi Vaezi SJ, Yekta Z, Pour Ali R, Kafili M. Academic failure and its underlying factors in medical students of Urmia University of Medical Sciences. *SDME*. 2011; 7(2):141-6. [Persian]
5. Delaram M, Aein F, Fouroozandeh N. The effective factors on dropout in students of Shahrekord University of Medical Sciences. *HMJ*. 2012; 16(2):163-72. [Persian]
6. Baghdad Hussein Mahmoud FHM, Neama A, Elfattah A. Factors associated with academic failure among first year nursing students at Helwan University. *IOSR-JNHS*. 2018; 7(5):32-42.
7. Eskandari M, Hojati A, Kolifarhood G. Trends of academic failure and its demographic determinants among medical students in Zanjan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014; 14(2):174-83. [Persian]
8. Ebrahimzadeh F, Ghorbani M, Nasseryan J, Mardani M. Incidence of academic failure and its underlying factors in Lorestan University of Medical Sciences. *Yafte*. 2016; 17(4):14-24. [Persian]
9. Moayedi F, Rastikerdar N, Golkhar B. Evaluation of mental Health among Medical Students of Southern Iran. *IRJABS*. 2015; 9(12):2095-98.
10. Fata L, Azari S, Baradaran H, Atlasi R. A systematic review of the evaluation of academic decline in medical students. *SDME*. 2013; 10(2):150-7. [Persian]
11. Changizy Ashtyani S, Shamsi M, Mohammadbeygi A. Frequency of educational decline and some effective factors of student's opinion in Arak University of Medical Sciences, 2009. *J Arak Uni Med Sci*. 2010 Jan 10; 12(4):24-33. [Persian]
12. Motlagh ME, Elhampour H, Shakurnia A. Factors affecting students' academic failure in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2005. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008; 8(1):91-9. [Persian]
13. Tamannaifar M, Niazi M, Amini M. Factors influencing students' underachievement. *Daneshvar Raftar*. 2007; 14(24):39-52. [Persian]
14. Dehbozorgi GR, Mooseli HA. The Assessment of Educational Dropout Risk factors among Medical Students. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; 2:21. [Persian]
15. Bagheri S, Nakhzari Moghadam F, Haghghi M. Frequency of academic failure and its associated factors from the perspectives of students of Zabol University of Medical Sciences in 2016. *IJSET*. 2017; 4(5):197-206.
16. Costa FJd, Bispo MdS, Pereira RdCdF. Dropout and retention of undergraduate students in management: A study at a Brazilian Federal University. *RAUSP Management Journal*. 2018; 53(1):74-85.
17. Loloie M, Haghdoost AA, Bazrafshan A, Okhovati M, Mokhtari AM, Zare M. Factors affecting undergraduate students' academic failure in Kerman University of Medical Sciences, Iran; A Case- Control Study. *SDME*. 2017; 13(5): 505-14. [Persian]
18. Shakurnia A, Tavalla M, Aslami M, Elhampour H. Educational and psychological characteristics of students as predictors of students' academic failure in Ahvaz University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2019; 19:359-70. [Persian]

Academic failure in medical students as an effective factor in community health

Farahnaz Kamali¹Parvin Rezaei^{2*}

1. PhD, Medical Education, Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran

2. PhD, Educational Psychology, Department of General Courses, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

ABSTRACT

Introduction: The academic success of medical students can lead to better health services. Various factors can be related to their success or failure. This study investigates some factors, especially demographic factors, related to the academic failure of medical students.

Methods: This case-control study was conducted in 2016 among students of Bandar Abbas Medical School. The required information was obtained from the education office of school, counseling unit, and student files. In this study, 119 students with academic failure were selected as the case and 119 students formed the control group. The criteria of academic failure in this study were the drop in average grade in the second semester compared to the first semester of more than two points, becoming contingent in one semester, and having an average grade point from 12 to 14. Data were analyzed using SPSS software and descriptive and analytical statistics (independent t-test, chi-square, logistic regression, and odds ratio).

Results: The results showed that there was a statistically significant relationship between residence status, father's and mother's educational level, and the type of diploma and academic failure ($P < 0.05$). But there was no relationship between age at the time of academic failure, marital status, diploma grade point average, acceptance quota, and acceptance rank and academic failure ($P < 0.05$). Based on the results of logistic regression, none of variables related to each other.

Conclusion: According to the results of this study, social and cultural factors such as residence status and educational status of student parents can be associated with academic failure. Therefore, in order to promote the future of community health, these factors should be considered.

Key Words: Academic Failure, students, Medical, Factors.

Original Article

Received: 6 Jan 2020 Accepted: 23 Feb 2020

Citation: Kamali F, Rezaei P, Academic failure in medical students as an effective factor in community health: A look at related factors. *JPM*. 2020; 7(1):73-80.

Parvin Rezaei. PhD, Educational psychology. Department of General Courses, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

Tel: +98 09137137284

Email: p.rezai1@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0468-0563